

УДК 796.015.134.056.222

ОБҐРУНТУВАННЯ ФОРМ ОРГАНІЗАЦІЇ ТЕХНІКО-ТАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНИХ ВОРОТАРІВ У ФУТБОЛІ

Богдан ХОРКАВИЙ

Львівський державний університет фізичної культури

Анотація. Техніко-тактична підготовка воротарів у футболі має специфічний, відмінний від гравців інших амплуа, характер. Визначені у процесі досліджень напрямки підготовки дають можливість узгодити вирішення завдань техніко-тактичної підготовки воротарів та команди в цілому. Сутність запропонованого підходу – це застосування технології взаємодій тренера воротарів і головного тренера у процесі техніко-тактичної підготовки воротарів у контексті загальної підготовки команди.

Ключові слова: футбол, воротарі, техніко-тактична підготовка.

Постановка проблеми. Аналіз останніх досліджень і публікацій. Системи підготовки спортсменів у ігрових видах спорту переважно спрямовані на удосконалення різних сторін підготовленості гравців команди загалом. Унаслідок виконання певних програм підготовки спортсмени підвищують рівень володіння різними якостями [2; 6; 7; 11; 16], при цьому досить важко визначити, для гравців яких ігрових амплуа запропонована система підходить найбільше.

Традиційні методики планування у футболі мають загальнокомандний характер, при якому основний акцент здійснюється на процес підготовки польових гравців, а питань підготовки воротарів вони стосуються поверхнево [1; 2; 4; 6; 9]. Коли ж йдеться про моделювання підготовленості футболістів, то у цьому випадку переважна більшість авторів звертає свою увагу на процес підготовки польових гравців різного ігрового амплуа [3; 7; 12; 16; 18; 19].

Автори, які у своїх дослідженнях звертають увагу на проблеми підготовки воротарів у футболі [5; 8], здебільшого пропонують для застосування специфічні засоби або комплекси вправ. Такі засоби розглядаються переважно відсторонено від цілісного процесу підготовки футбольної команди.

Незважаючи на те, що питанням управління підготовкою спортсменів досліджено в багатьох працях [2; 10; 13; 17; 19; 20], у теперішній час у науковій та методичній літературі недостатньо даних, де би було чітко окреслено напрямки управлінських взаємодій учасників процесу підготовки воротарів та команди загалом. Таким чином, можемо відзначити, що в сучасній методиці тренування футбольних команд відсутня чітко відлагоджена система, яка б узгоджено розв'язувала питання підготовки гравців усіх ігрових амплуа.

Для розв'язання завдань удосконалення техніко-тактичної підготовленості кваліфікованих воротарів у футболі [14; 15], ми розробили експериментальну програму. Одним із напрямків реалізації програми було чітке поєднання різних форм роботи з воротарями, визначено часові параметри їх застосування в поєднанні із загальнокомандною програмою підготовки.

Мета роботи: Обґрунтувати можливості застосування різних форм організації техніко-тактичної підготовки в системі підготовки кваліфікованих воротарів.

Завдання:

1. Узагальнити досвід теорії і практики системи підготовки кваліфікованих футболістів.
2. Обґрунтувати для експериментальної програми технологію взаємодій тренера воротарів і головного тренера у процесі техніко-тактичної підготовки воротарів.

Методи дослідження:

1. Теоретичний аналіз і порівняння.
2. Педагогічне спостереження.

Зв'язок з науковими програмами, планами, темами. Роботу виконано згідно з темою науково-дослідної роботи кафедри футболу Львівського державного університету фізичної

культури на 2011–2015 рр. «Науково-методичні основи удосконалення системи підготовки спортсменів у футболі з урахуванням особливостей змагальної діяльності».

Результати дослідження та їх обговорення. Процес техніко-тактичної підготовки воротарів можна розглядати у вигляді розподілу управлінських функцій між головним тренером та тренером воротарів. Головний тренер команди, здійснюючи загальне управління підготовкою команди, делегує управлінські функції для розв'язання специфічних завдань тренеру воротарів. Використовуючи у своїй роботі різноманітні форми роботи тренер воротарів різною мірою має можливість впливати на удосконалення техніко-тактичної підготовленості воротарів.

Унаслідок розподілу функцій між головним тренером та тренером воротарів у процесі техніко-тактичної підготовки воротарів було визначено такі форми організації роботи: самостійна робота воротаря (СР), індивідуальна робота з воротарем (ІР), робота з групою воротарів (РВ), робота з групою польових гравців за участю воротарів (РП), загальнокомандна робота (ЗР). Техніко-тактична підготовка воротаря є складовою частиною техніко-тактичної підготовки футбольної команди. Цей процес повинен гармонійно узгоджуватися з основними концептуальними напрямками підготовки команди, адже воротар як член команди бере активну участь у вирішенні загальнокомандних завдань під час змагань.

Управління процесом техніко-тактичної підготовки воротарів здійснюється в тісному взаємозв'язку із загальним процесом підготовки команди, який визначає головний тренер команди. Робота тренера воротарів виступає окремим сегментом загального навчально-тренувального процесу і повинна бути спрямована на вирішення загальнокомандних завдань, шляхом розв'язання вузькоспеціалізованих завдань, пов'язаних з підготовкою воротарів.

У цьому контексті вкрай важливим є питання розподілу та узгодження функцій управління між головним тренером команди та тренером воротарів під час навчально-тренувального процесу (табл. 1)

Таблиця 1

Розподіл функцій управління техніко-тактичною підготовкою (ТТП) воротарів між головним тренером та тренером воротарів

№	Форми організації ТТП воротарів	Тренер воротарів	Головний тренер
1	Самостійна робота воротаря (СР)	Визначає завдання, планує роботу та дозування, здійснює контроль за виконанням та вказує шляхи виправлення помилок	Делегує управління процесом тренером воротарів
2	Індивідуальна робота з воротарем (ІР)	Визначає завдання, планує індивідуальну роботу та дозування, організовує та проводить вправу, може брати активну участь у виконанні вправи, здійснює контроль за виконанням та вказує шляхи виправлення помилок	Делегує управління процесом тренером воротарів
3	Робота з групою воротарів (РВ)	Планує роботу, визначає завдання та дозування, організовує та проводить вправу, бере активну участь у виконанні вправи, здійснює контроль та вказує шляхи виправлення помилок	Делегує управління процесом тренером воротарів
4	Робота з групою польових гравців за участю воротарів (РП)	Визначає додаткові завдання для воротарів, що не суперечать загальній структурі вправи, здійснює контроль та вказує шляхи виправлення помилок	Планує роботу, визначає завдання та дозування, організовує та проводить вправу, здійснює контроль та вказує шляхи виправлення помилок
5	Загальнокомандна робота (ЗР)	Здійснює контроль за виконанням та вказує шляхи виправлення помилок	Планує роботу, визначає завдання та дозування, організовує та проводить вправу, здійснює контроль за виконанням та вказує шляхи виправлення помилок
6	Гра	Здійснює аналіз ігрової діяльності воротаря за підсумками його участі в навчальних, контрольних, товариських та офіційних іграх, визначає шляхи удосконалення техніко-тактичної підготовки воротарів та виправлення помилок	Здійснює аналіз ігрової діяльності команди, в тому числі і воротарів за підсумками участі команди в навчальних, контрольних, товариських та офіційних іграх, визначає шляхи удосконалення техніко-тактичної підготовки команди та виправлення помилок

У зв'язку з цим, для тренерів воротарів, можна виокремити такі форми організації роботи, які доцільно використовувати в навчально-тренувальному процесі.

Самостійна робота воротаря (СР). Головний тренер, делегує функції управління техніко-тактичною підготовкою тренеру воротарів. Ця форма роботи передбачає самостійне виконання воротарем або групою воротарів вправи, яка сприяє вирішенню певних завдань техніко-тактичної підготовки. Тренер воротарів на основі етапу підготовки, завдань підготовки, частини заняття, стану підготовленості воротарів визначає завдання та планує роботу й дозування вправи. У ході роботи тренер воротарів здійснює функцію контролю за виконанням вправи, визначає характер помилок та вказує шляхи їх виправлення.

Індивідуальна робота з воротарем (ІР). Головний тренер, делегує функції управління техніко-тактичною підготовкою тренеру воротарів. Така форма передбачає роботу тренера воротарів індивідуально, з одним воротарем над виконанням вправи, спрямованої на вирішення певних завдань техніко-тактичної підготовки. Використовується така форма роботи переважно в ті часові проміжки заняття, коли інші воротарі задіяні в загальнокомандних вправах або у вправах з групою польових гравців, а також під час індивідуальних занять із воротарем. При використанні цієї форми роботи на тренера воротарів покладаються обов'язки з визначення завдань техніко-тактичної підготовки, планування та дозування роботи. Тренер воротарів сам або з асистентами бере участь у виконанні вправи, здійснює функцію контролю визначає індивідуальні помилки конкретного воротаря та вказує шляхи їх виправлення.

Робота з групою воротарів (РВ). Головний тренер, делегує функції управління техніко-тактичною підготовкою тренеру воротарів. Ця форма роботи з воротарями є найпоширенішою у практиці техніко-тактичної підготовки воротарів. Враховуючи завдання, які повинні вирішуватись шляхом використання певної вправи, кількості воротарів задіяних у вправі, тренер воротарів планує роботу та дозування, організовує, проводить і може брати активну участь у виконанні вправи сам і з допомогою асистентів. Під час вправи тренер контролює правильність її виконання та вказує на помилки, які слід виправити.

Робота з групою польових гравців за участю воротарів (РВ). Головний тренер здійснює функцію управління техніко-тактичною підготовкою усіх футболістів, задіяних у вправі, у тому числі і воротарів. Головний тренер визначає основні завдання, які вирішуються за допомогою запропонованої вправи, планує роботу й дозування вправи. Організовує та проводить вправу сам або з допомогою асистентів, контролює процес її виконання та вказує на помилки, які треба виправити.

При цій формі роботи тренер воротарів виступає в ролі асистента з проведення вправи. Його вузькоспеціалізовані функції полягають у контролі за техніко-тактичною діяльністю воротарів у ході виконання вправи, виявленні помилок та рекомендаціях щодо їх виправлення. Окрім того, тренер воротарів може визначати для воротарів окремі додаткові завдання (наприклад, при заволодінні м'ячем обов'язкове його введення руками в окреслений сектор), які б не суперечили загальній структурі вправи.

Загальнокомандна робота (ЗР). Основні функції управління техніко-тактичною підготовкою усіх гравців, у тому числі і воротарів, здійснює головний тренер. Він визначає основні завдання, які вирішуються за допомогою запропонованої вправи, планує роботу й дозування вправи. Головний тренер керує організацією та проведенням вправи, може брати участь у виконанні вправи сам або з допомогою асистентів, а також контролює процес її виконання та визначає помилки та вказує шляхи усунення.

Тренер воротарів при цій формі роботи виступає в ролі асистента. Його функції зводяться до контролю техніко-тактичної діяльності воротарів у процесі виконання вправи, виявлення помилок та рекомендацій щодо їх усунення.

Гра. За підсумками участі команди в навчальних, контрольних, товариських та офіційних іграх головний тренер здійснює аналіз ігрової діяльності команди загалом, у тому числі і воротарів, визначає шляхи удосконалення техніко-тактичної підготовки команди та виправлення помилок.

Тренер воротарів аналізує ігрову діяльність воротарів під час матчу, виявляє недоліки у їхній підготовленості, визначає шляхи удосконалення техніко-тактичної підготовки та виправлення помилок.

Тому при розробці експериментальної програми дослідження ми прагнули максимально узгодити інтереси підготовки воротарів з інтересами підготовки команди загалом. Експериментальну програму розроблено відповідно до календаря змагань на перше і друге коло сезону 2012–2013 рр. у другій лізі першості України, вона розрахована на 22 тижні: 3 тижні реабілітаційно-підготовчого періоду і 19 тижнів змагального періоду.

На основі різних завдань, які вирішувались на кожному етапі підготовки, ми застосували і різні підходи до планування роботи з воротарями. Основою експериментальної програми стало поєднання трьох визначальних складових: змісту роботи воротаря, співвідношення засобів техніко-тактичної підготовки воротарів з урахуванням рівнів складності типових ситуацій, форм організації техніко-тактичної підготовки воротарів.

Згідно з календарем змагань у змагальному періоді тривалість між офіційними матчами становила переважно 7 днів. У такому випадку планування підготовки команди здійснювалося з розрахунку 2 ігрові дні на тиждень (1 офіційна гра і 1 контрольна гра). У цій ситуації, щоби воротарі, які були заявлені за команди мали достатньо змагальної практики, ми запропонували таку схему участі у змаганнях. Основний воротар в офіційному матчі повинен зіграти 2 тайми по 45 хвилин, а другий і третій воротар – по одному тайму тривалістю 45 хвилин у контрольному матчі.

Як приклад наведемо мікроцикл змагального періоду, в якому шляхом поєднання різних складових експериментальної програми пропонується вирішувати завдання техніко-тактичної підготовки воротарів.

У табл. 2 наведено дані щодо змісту роботи воротарів та характеру навантажень у 14 мікроциклі змагального періоду.

Таблиця 2

Зміст роботи воротаря впродовж мікроциклу

Змагальний період (14 мікроцикл)

Порядковий номер навчально-тренувального заняття (НТЗ)	130	131	132	133
Дата	24.09.2012 Пн	25.09.2012 Вт	26.09.2012 Ср	26.09.2012 Ср
Зміст роботи	НТЗ з малим навантаженням	НТЗ з середнім навантаженням	НТЗ з малим навантаженням	Гра контрольна

Порядковий номер навчально-тренувального заняття (НТЗ)	134	135	136	137
Дата	27.09.2012 Чт	28.09.2012 Пт	29.09.2012 Сб	29.09.2012 Сб
Зміст роботи	НТЗ з середнім навантаженням	НТЗ з малим навантаженням	НТЗ з малим навантаженням	Гра офіційна

Порядковий номер навчально-тренувального заняття (НТЗ)	138
Дата	30.09.2012 Нд
Зміст роботи	Відновлювальні заходи

У табл. 3 наведено дані щодо співвідношення засобів техніко-тактичної підготовки воротаря з урахуванням рівнів складності типових ситуацій у кожному тренувальному занятті 14 мікроциклу змагального періоду.

Таблиця 3

**Співвідношення засобів техніко-тактичної підготовки воротарів з урахуванням рівнів складності типових ситуацій у мікроциклі.
Змагальний період 14 мікроцикл**

Дата	24.09.2012 Пн		25.09.2012 Вт		26.09.2012 Ср		27.09.2012 Чг		28.09.2012 Пг		29.09.2012 Сб		29.09.2012 Сб		30.09.2012 Нд				
	130		131		132		133 контрольна гра		134		135		137		137 Офіційна гра		138		
Рівень складності	Підг	Осн	Підг	Осн	Підг	Осн	Підг	Осн	Підг	Осн	Підг	Осн	Підг	Осн	Підг	Осн	Підг	Осн	
	отов	овна	отов	овна	отов	овна	отов	овна	отов	овна	отов	овна	отов	овна	отов	овна	отов	овна	
част	част	част	част	част	част	част	част	част	част	част	част	част	част	част	част	част	част	част	
ина	ина	ина	ина	ина	ина	ина	ина	ина	ина	ина	ина	ина	ина	ина	ина	ина	ина	ина	
Дії безпосередньо у воротах	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Дії на виходах вверху	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Дії на виходах внизу	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Дії в ситуації 1х1 з суперником	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Дії при підборах м'яча	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Взаємодії з партнерами при атакуючих діях	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•

Примітка. Рівні складності: А – низький, В – середній, С – високий, D – максимальний.

Співвідношення засобів техніко-тактичної підготовки воротарів у підготовчій та основній частині навчально-тренувального заняття розподілено за типовими ситуаціями: дії безпосередньо у воротах, дії на виходах вверху, дії на виходах внизу, дії в ситуації 1 x 1 з суперником, дії при підборах м'яча, взаємодії з партнерами при атакувальних діях. При цьому стосовно кожної типової ситуації зазначається певний рівень складності [13; 14]: низький (А), середній (В), високий (С), максимальний (D).

У табл. 4 наведено дані щодо форм організації роботи, які використовуються у процесі техніко-тактичної підготовки воротарів у кожному занятті 14 мікроциклу змагального періоду.

Таблиця 4

**Форми організації техніко-тактичної підготовки воротарів упродовж мікроциклу
Змагальний період 14 мікроцикл**

Дата Заняття за порядком	24.09.2012 Пн		25.09.2012 Вт		26.09.2012 Ср		27.09.2012 Чт		28.09.2012 Пт		29.09.2012 Сб		30.09.2012 Нд						
	130		131		132		133 контрольна гра		134		135		136		137 офіційна гра		138		
Частина заняття	Форма роботи	Трива лість (хв.)	Форма роботи	Трива лість (хв.)	Форма роботи	Трива лість (хв.)	Форма роботи	Трива лість (хв.)	Форма роботи	Трива лість (хв.)	Форма роботи	Трива лість (хв.)	Форма роботи	Трива лість (хв.)	Форма роботи	Трива лість (хв.)	Форма роботи	Трива лість (хв.)	
	Підготовча частина	PB	4	PB	3	PB	4	PB	4	PB	4	PB	3	PB	4	PB	4		
PB		3	PB	3	PB	4	PB	3	PB	4	PB	4	PB	4	PB	4			
PB		3	PB	3	PB	4	PB	3	PB	3	PB	4	PB	4	PB	5			
PB		4	PB	3	PB	3	PB	4	PB	3	PB	3	PB	3	PB	5			
PB		3	PB	4	PB	6	ЗР	3	PB	3	PB	6	ЗР	6	ЗР	6			
PB		3	PB	4			ЗР	6	PB	3	PB	3		ЗР	6				
Всього		20		20		30		20		20		20		30				0	
Основна частина	PB	10	РП/Р	8	PB	4	ЗР	45	PB	10	РП	7	PB	4	ЗР	45			
	Актив.	1	Актив.	2	Актив.	1	ЗР	15	Актив.	1	Актив.	3	Актив.	1	ЗР	15			
	РП/Р	15	PB	10	PB	4	ЗР	45	РП/Р	15	РП	7	PB	4	ЗР	45			
	Актив.	1	Актив.	3	Актив.	1	ЗР	5	Актив.	1	Актив.	2	Актив.	1	ЗР	5			
	РП/Р	12	РП/Р	15	PB	4			РП/Р	12	РП	7	PB	4					
	Актив.	1	Актив.	2	Актив.	1			Актив.	1	Актив.	2	Актив.	1					
РП/Р	15	ЗР/Р	15	PB	5			РП/Р	15	РП	7	PB	5						
Всього		55		55		110		55		35		20		110				0	
Заключна частина	Віднов.	5	Віднов.	5	Віднов.	5	Віднов.	5	Віднов.	5	Віднов.	5	Віднов.	5	Віднов.	120			
	Всього																	120	
Загалом																			120

Примітки: (Р) - індивідуальна робота з воротарем, (РВ) - робота з групою воротарів, (РП) - робота з групою польових гравців за участю воротарів, (ЗР) - загальнокомандна робота.

Запропонований підхід щодо застосування різних форм організації роботи з воротарями дає нам можливість у ході реалізації експериментальної програми чітко узгодити і збалансувати вирішення завдань техніко-тактичної підготовки воротарів та команди в цілому.

Висновки:

1. Аналіз літературних джерел засвідчив, що проблеми розв'язання питань підготовки гравців різних ігрових амплуа у футболі висвітлені недостатньо.

2. Застосування в експериментальній програмі запропонованої технології взаємодій тренера воротарів і головного тренера у процесі техніко-тактичної підготовки воротарів є дієвим інструментом для раціональної побудови навчально-тренувального процесу цілої команди.

3. Використання різних форм організації техніко-тактичної підготовки воротарів в експериментальній програмі дає можливість різносторонньо підходити до побудови навчально-тренувальних занять і моделювати в них типові ситуації різного рівня складності, в яких доводиться діяти воротарям в умовах змагань.

У подальшому дослідження будуть спрямовані на втілення запропонованих підходів під час реалізації у практичну діяльність експериментальної програми в підготовці кваліфікованих воротарів у футболі.

Список літератури

1. *Бондарчук А. П.* Периодизация спортивной тренировки / А. П. Бондарчук. – К. : Олимпийская литература, 2005. – 304 с.
2. *Бузник А.* Инструкция по работе научно-методических групп в неаматорских футбольных командах / А. Бузник, О. Джус – К. : Научно-методический (технический) комитет Федерации футбола Украины, 2001. – 40 с.
3. *Верхошанский Ю. В.* Принципы организации тренировки спортсменов высокого класса в годичном цикле / Ю. В. Верхошанский // Теория и практика физической культуры. – 1991. – № 2. – С. 24 – 31.
4. *Гаджиев Г. М.* Структура соревновательной деятельности как основа комплексного контроля и планирования подготовки футболистов высокой квалификации : автореф. дис. ... канд. пед. наук / Г. М. Гаджиев. – М., 1986. – 24 с.
5. *Годик М. А.* Контроль и планирование нагрузок в подготовительном периоде тренировки футболистов : метод. реком. / М. А. Годик, А. К. Беляков. – М., 1985. – 25 с.
6. *Голомазов С.* Футбол. Тренировка вратаря / С. Голомазов, Б. Чирва. – М. : РГАФК, 1996. – 202 с.
7. *Джус О. Н.* Инструкция по составлению целевых программ подготовки сборных и клубных профессиональных команд по футболу / О. Н. Джус. – К. : Научно-методический (технический) комитет Федерации футбола Украины, 2001. – 30 с.
8. *Зеленцов А. М.* Моделирование тренировки в футболе / А. М. Зеленцов, В. В. Лобановский. – К. : Здоров'я, 1985. – 134 с.
9. *Елинскас В.* Не антиципация, а моментальный анализ / В. Елинскас // Футбол-профи. – 2006. – № 1 (2). – С. 36 – 39.
10. *Костюкевич В.* Структура і зміст тренувального процесу в реабілітаційно-підготовчому періоді річного циклу підготовки футболистів високої кваліфікації / В. Костюкевич // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2006. – № 1. – С. 9–12.
11. *Лисенчук Г. А.* Теоретико-методические основы управления подготовкой футболистов : автореф. дис. ... д-ра наук по физ. воспитанию и спорту : [спец.] 24.00.01 «Олимпийский и профессиональный спорт» / Геннадий Анатольевич Лисенчук, НУФВіСУ. – К., 2004. – 49 с.
12. *Платонов В. Н.* Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте. Общая теория и ее практические приложения / В. Н. Платонов. – К. : Олимпийская литература, 2004. – 808 с.
13. *Сычев Б. В.* Моделирование соревновательной деятельности высококвалифицированных футболистов / Б. В. Сычев // Слобожанський науково-спортивний вісник. – 2010. – № 3. – С. 94 – 100.

14. Тюленьков С. Ю. Теоретико-методические аспекты управления подготовкой высококвалифицированных футболистов : автореф. дис. ... д-ра пед. наук / С. Ю. Тюленьков. – М., 1996. – 44 с.
15. Хоркавий Б. Удосконалення системи аналізу змагальної діяльності воротарів у футболі / Богдан Хоркавий // Молода спортивна наука України : зб. наук. праць з галузі фіз. виховання, спорту і здоров'я людини. – Л., 2011. – Вип. 15, т. 1. – С. 339 – 346.
16. Хоркавий Б. Взаємозв'язки показників змагальної діяльності кваліфікованих воротарів у футболі / Богдан Хоркавий // Молода спортивна наука України : зб. наук. праць з галузі фіз. виховання, спорту і здоров'я людини. – Л., 2012. – Вип. 16, т. 1. – С. 311 – 317.
17. Шамардин В. Н. Моделирование подготовленности квалифицированных футболистов : учеб. пособие / В. Н. Шамардин. — Д. : Пороги, 2002. – 200 с.
18. Шамардин В. Н. Управление тренировочным процессом футбольной команды высшей квалификации в подготовительном периоде на основе анализа контрольных игр: их двигательного, функционального и технико-тактических компонентов / В. Н. Шамардин // Слобожанський науково-спортивний вісник. – 2012. – № 3. – С. 65 – 68.
19. Stula A. Evaluation of specific efficiency of soccer players / A. Stula // Фізичне виховання, спорт, культура здоров'я у сучасному суспільстві : зб. наук. пр. – Луцьк, 1999. – С. 1104 – 1108.
20. Stula A. Teoretyczne i praktyczne aspekty nowoczesnej gry w piłkę nożną / A. Stula. – Opole : Politechnika Opolska, 2009. – 299 s.
21. Płaczek J. Analiza struktury gry klubowych drużyn europejskich w piłce nożnej / J. Płaczek, A. Stula // Wybrane zagadnienia treningu sportowego piłkarzy nożnych / pod red. A. Stuły. – Gorzów Wlkp. : ZWKF w Gorzowie Wlkp. ; Międzynarodowe Towarzystwo Naukowe Gier Sportowych, 2005. – S. 73 – 80.

**ОБОСНОВАНИЕ ФОРМ ОРГАНИЗАЦИИ ТЕХНИКО-ТАКТИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ
КВАЛИФИЦИРОВАННЫХ ВРАТАРЕЙ В ФУТБОЛЕ
В ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЙ ПРОГРАММЕ**

Богдан ХОРКАВИЙ

Львовский государственный университет физической культуры

Аннотация. Технико-тактическая подготовка вратарей в футболе имеет специфический, отличающийся от игроков других амплуа характер. Определенные в процессе исследований направления подготовки дают возможность согласовать решение заданий технико-тактической подготовки вратарей и команды в целом. Сущность, предложенного подхода - это применение технологии взаимодействий тренера вратарей и главного тренера в процессе технико-тактической подготовки вратарей в контексте общей подготовки команды.

Ключевые слова: футбол, вратари, технико-тактическая подготовка.

**THE STUDY OF TECHNICAL-TACTICAL FORMS
OF SKILLED GOALKEEPERS**

Bohdan KHORKAVYY

Lviv State University of Physical Culture

Abstract. The process of technical as well as tactical training of goalkeepers is a specific one. This process is insufficient. The areas of training that have been defined in the study enable to match technical and tactical training of goalkeepers and team. The key of proposed approach is the of technology the applications of goalkeeper, coach and head coach in the technical and tactical goalkeepers training.

Key words: football, goalkeepers, technical and tactical training.